СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 64. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 19-го БЕРЕЗНЯ 1948 — No. 64. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 19, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ТРУМАН НЕ ХОЧЕ ПІДТРИМКИ ВОЛЕСА НІ ЙОГО КОМУНІСТІВ

Ню Йорк, 17 березня. — Негайно після виголошення своєї промови на спільнім зібранні обох конгресових палат у Вашингтоні, президент Труман приїхав літаком до Ню Йорку, щоб вшанувати здвиг і похід айриських організацій з нагоди Дня св. Петрика. Він приглядався походові одну годину зо степениці, а ввечір узяв участь в обіді організації Приязних Синів св. Петрика в готелі Астор. У приявности 2,600 осіб між якими був кардинал Френсис Спелман, Труман виголосив промову, в якій згадав про свою промову виголошену в конгресі, повторив її головні точки і з небувалою завзятістю натаврував комунізм, як небезпеку людства. Він вичислив поодинокі держави, які Совєти поневолили після війни і заявив, що домагання, які він поставив до конгресу, мають на меті спинити війну. Він назвав Америку „головною опікункою свобідних людей у світі". Він остеріг перед підступною пропагандою, наче б то мир можна осягнути самими деклямаціями про бажання миру і візвав американський нарід, щоб він не дав себе заколисати та дозволити, щоб американська сила зійшла на ніщо. Президент ще раз пригадав, що Злучені Держави мусять бути сильні, коли мають втримати провід у світі, вказав ще раз на обєднання европейських держав проти комунізму і ствердив, що Америка мусить прийти їм з допомогою. Щоб можна постачити допомогу, нам треба бути сильними в ділянці військовій, економічній і моральній. Тепер нам треба обєднання наших сил, бо приходить час на розрахунок між тиранією і свободою. На хвилину президент відступив від своєї писаної промови і заявив, що він не хоче політичної підтримки Генрія Волеса й його комуністів, а коли треба заплатити за це ціну, то він радше приготований на програ при виборах ніж мав би вийти переможцем за підтримкою комуністів.

Появу президента й його промову вітали приявні частими гріімкими оплесками. Другу промову проти комуністів, далеко сильнішу ніж президент, виголосив кардинал Френсис Спелман.

МАРШАЛ: ДИПЛОМАТИЧНА АКЦІЯ ЦЕ ЗАМАЛО

Вашингтон. — У дві години після промови президента в Конгресі секретар стейту Джордж К. Маршал явився перед сенатською комісією зброїної служби і там заявив відверто: „Дипломатична акція без підтримки військової сили в теперішньому світі може привести лише до апізерства (згоди)". Він не робив тайни, що під загрозою він розумів загрозу з Росією. Він вказав на дорогу, якою пустилася Росія при загарбуванні країн і ствердив, що тепер це йде не „краплями, а зливою". Американська армія виглядає тепер на порожний патрон і тому її треба доповнити. Щоб поставити Америку на належній військовій висоті, треба перевести загальний військовий вишкіл. Це є потрібне для оборони краю, а для інших цілей треба відновити поборову службу.

МІЛЬЙОН МОЛОДІ МОЖЕ БУТИ ПОКЛИКАНИЙ ДО ВІЙСЬКА

Вашингтон. — Поборові урядовці оцінюють, що під теперішній час є в Америці 3,000,000 молодих мужчин, у віці між 20 і 26 літ, які підлягали б законові про примусовий побір вояків вже з днем 1 липня. Правники на службі департаменту оборони почали студії над законом про примусовий побір негайно, як лише президент скінчив свою промову. Конгресмен Волтер Дж. Андрус, предсідник палатної комісії збройних сил, заявив, що який мільйон молодих мужчин буде покликаний до військової служби, як щоб конгрес ухвалив закон. Панує погляд, що ветерани другої світової війни були б вільні від побору. — Ген. Луїс Б. Герші, директор Красвої Поборової Служби, який перебуває тепер у Сейлем, у стейті Масачусетс, висловив погляд, що побір до військової служби може початися вже впродовж двох місяців. Коли б зайшла конечність, то навіть за 45 днів можуть покликати хлопців до війська.

ВІДГОМІН ПРОМОВИ ПРЕЗИДЕНТА ТРУМАНА ВИГОЛОШЕНОЇ В КОНГРЕСІ

Вісті, призбирані пресовими агенціями, про відгомін промови президента Трумана, виголошеної в конгресі в середу 17 березня вказують, що загал прийняв її прихильно. Провідники обох великих партій у конгресі висловили признання президентові за його рішучу заяву, що треба стримати похід комунізму і обіцяли, що підтримають його домагання ввести наново в життя закон про примусову поборову службу. Оба провідники Республиканської більшости в конгресі, а це сен. Ванденберг й Тефт висловилися в цій справі прихильно. Деякі одиниці поставилися ворожо, кажучи, що промова президента є лише останнім кроком перед виповідженням війни. З голосів преси пізнати, що настрій в краю є за рішучу політику проти комуністичної агресії, а деякі газети твердять, що президент ще не пішов так далеко, як це треба було зробити. Комуністичний „Дейлі Воркер" назвав промову гумбугом, бо президент самий видумав „кризу", а совєтський представник в Обєднаних Державах, Андрій Громико, сказав, що промова образована на „домашній вжиток" для вироблення відповідного настрою серед населення Америки. Безпосереднім вислідом промови була ухвала палатної комісії закордонних справ, щоб прийняти Плян Маршала. Члени інших комісій обіцяли пильно перестудіювати домагання президента в справі загального військового вишколу та в справі примусового військового побору.

Америка приготовляється до мілітарної акції перед загрозою війни

Вашингтон, 17. березня. — За звідомленнями з достовірних джерел, про які довідується Джек Берклі, кореспондент щоденника Ню Йорк Геральд Трибюн, президент Труман справді побоюється війни. Він теж переконаний, що навіть самий маршал Сталін не всилі стримати комуністичного походу, киненого ним проти Европи.

Оце переконання було причиною, чому президент візвав до військової готовости. В урядових колах панує переконання, що Совєтський Союз, у своєму змаганні поглотити Европу, може допуститися відвертого акту, який викличе війну. Хоч впродовж усієї кризи, яка поволи назрівала, було переконання, що Совєти не хочуть війни, то тепер ситуацію оцінюють інакше. Кажуть, що Сталін і комуністичні союзники діють тепер з розпучливим поспіхом та що серед душної атмосфери положення в Европі може висмикнутися зпід контролі. Росія діє в переконанні, що їй треба обєднати Европу на комуністичній підставі, заки ще увійде в життя Програма Видужання Европи. Так оцінює ситуацію секретар Маршал і його дорадники, які встановляють американську політику.

У столиці навіть рахуються з цим, що Америка мусить вийти з військовою ініціятивою не для нападу, але для втримання стратегічних баз. Норвегія, як загально думають, є на черзі в плянах Росії заключувати військові союзи. Швецію, як думають, Росія помине і лишить її дальше невтральною. Панує теж страх, що комуністи загарбають Італію після виборів 18. квітня, а це поставить Америку перед вибором: почати військову акцію, або ціле Середземне море стане совєтським озером.

АМЕРИКА ПРИСПІШУЄ ВИРІБ АТОМОВИХ БОМБ.

Ричленд, у стейті Вашингтон. — Заводи Ганфорда для продукції атомової сили через виріб нового елементу, плюдонія, поробили всі пляни для розбудови фабрик на велику скалю. Фабрики Ганфорда не виробляють самої бомби, одначе продукують вибуховий матеріял, який робить атомову бомбу такою страшною. Як заповідають, продукція атомової бомби піде тепер таким швидким темпом, що Америка буде мати потрібний припас бомб. Хто живе близько фабрик Ганфорда, мусить завважати велетенський рух, який панує тепер в цій околиці. Будують нові бараки для робітників, а подорожуючі мешкання („трейлерс") приїздять раз-у-раз з новими людьми. Щойно прибуло їх тут 600, а кожного тижня буде їх прибувати по 100.

ПАЛАТНА КОМІСІЯ УХВАЛИЛА ПЛЯН МАРШАЛА.

Вашингтон. — У дві години після виголошення в конгресі промови президентом Труманом комісія закордонних справ палати репрезентантів ухвалила $5,300,000,000 на один рік для здійснення Пляну Маршала. Комісія ключила ще застерогу, що один більйон долярів дати окремо як позичку через Експортово-Імпортовий Банк. Це значить, що сума на допомогу в першім році мала б дійти до 4,3 більйонів долярів.

„СОВЄТСЬКА ПОЛІТИКА — ЦЕ НАША ПОЛІТИКА" — ТВЕРДИТЬ ЧЕСЬКИЙ БОЛЬШЕВИК, НАПАСТУЮЧИ АМЕРИКУ.

Прага, 17. березня. — Комуністичний заступник чехословацького міністра закордонних справ, В. Клементіс, що після смерти Масарика виконує обовязки міністра, вважав за відповідне накинутися сьогодні на політику Злучених Держав в европейських справах. У висновку він заявив, що „політика Совєтського Союзу і його приятелів є нашою політикою", що і без цієї заяви всі знають. Рівночасно повідомляється, що американська амбасада в Празі є під строгим доглядом комуністичної поліції. На Америку накидувались теж інші представники чеської „нової демократії".

РАДА БЕЗПЕКИ РІШИЛА РОЗГЛЯНУТИ СОВЄТСЬКУ ЗАГРОЗУ ДЛЯ МИРУ

СПРАВУ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ ПОСТАВЛЕНО НА ПОРЯДОК НАРАД, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ПРОТЕСТИ ГРОМИКА.

Лейк Саксес, Н. Й., 17. березня. — Рада Безпеки Організації Обєднаних Держав рішила сьогодні більшістю 9 голосів проти 2 поставити на порядок нарад видвигнене бувшим представником Чехословаччини, д-ром Я. Папанеком, та офіціяльно внесене представником Чіле обвинувачення Совєтського Союзу за комуністичний переворот в Чехословаччині та створення цим загрози для світового миру. Під час бурхливих нарад совєтські представники Громико і Тарасенко намагались не допустити до прийняття зажалення, але в своїх намаганнях вони були тільки самі.

ПРИЇЖДЖАЮТЬ КОРАБЛІ ЗІ СКИТАЛЬНИКАМИ.

Ню Йорк, 17. березня. — З кінцем минулого тижня відчалили з Бремергафен з Німеччини, кораблі „Марін Тайгер" і „Марін Джампер", якими їде до Америки біля 1,500 подорожних, головно скитальників, між ними теж українці. В порті в Ню Йорку кораблів дожидається в суботу і неділю.

ПІДПИСАНО ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ОБОРОННИЙ СОЮЗ

ПЯТЬ ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ПІДПИСАЛИ В БРЮСЕЛЬ 50-ЛІТНІЙ ДОГОВІР ВЗАЄМНОЇ ОБОРОНИ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ І СОЦІЯЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ.

Брюсель, 17 березня. Велика Британія, Франція, Бельгія, Голандія і Люксембург підписали тут сьогодні 50-річний договір взаємної оборони, господарської допомоги та культурної і соціяльної співпраці. Договір підписали міністри закордонних справ згаданих країн, в обличчі щораз більшої большевицької загрози для світу та під враженням загального міжнародньо-політичного напруження. Своїми постановами найширшої співпраці договір не має собі рівного в історії і може стати основою цілком нового розвитку співжиття і співпраці між народами, тим більше, що він сам базується на чартері ООД. Міністер Бевин, підписуючи цей „єдиний" — як він сказав — в своєму роді договір заявив, що він „не є завершенням, тільки початком". На підставі цього договору 5 країн зобовязуються дати одні одним всяку військову та іншу допомогу на випадок збройної атаки будькотрої з них збоку будьякого напасника. Під час миру договір передбачує найтіснішу співпрацю договірних країн в усіх ділянках життя. Окремим параграфом вможливлюється приступлення до цього союзу теж інших країн, за попередньою згодою всіх пятьох перших договорених держав. Після підписання союзу пять закордонних міністрів висловили своє найбільше вдовілля з довершеного діла. Президент Труман в своїх промовах у Вашингтоні і Ню Йорку привітав договір з американського боку та заповів його повну піддержку.

ІТАЛІЯ ПРОХАЄ ПРИЙНЯТИ ЇЇ ДО ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Париж, 17 березня. З урядових джерел сьогодні повідомили, що Італія звернулася до урядів пятьох західно-европейських країн, які тількищо підписали державний союз в Брюсель, прохаючи прийняти її до цього союзу на базі „рівности", включаючи провірку італійського мирового договору та членство Італії в ООД, на що не має вигляду, з огляду на опозицію Совєтів. Рівночасно повідомляється, що теж Греція і Туреччина задумують проголосити свою „віддaність" Брюсельському договорові та прохати і їх включення до союзу. Відповідні звернення вже мали бути вислані міністрам закордонних справ Британії і Франції.

ОБЄДНУЮТЬСЯ ТЕЖ СКАНДИНАВСЬКІ КРАЇНИ

Париж, 17 березня. Норвежський міністер закордонних справ, Гальвард М. Лянґе, сьогодні заявив, що вже в першому тижні квітня в Копенгазі, Данія, почнеться конференція Скандинавських країн (Швеції, Норвегії і Данії), включно з Ісляндією, в справі господарської співпраці. Конференція відбудеться незалежно від застережень „чужих країн". Лянґе не назвав Совєтського Союзу, але відомо, що це власне Совєти протестували вже на початку плянування цієї конференції.

ІТАЛІЯ І ГРЕЦІЯ ПЛЯНУЮТЬ ДОГОВІР

Рим, 17 березня. З поінформованих джерел тут повідомляють, що Італія і Греція вже мають приготований договір взаємної оборони і допомоги, що його можна б завершити і підписати протягом одного дня. Це ще залежить тільки від італійського уряду, чи він схоче тої допомоги перед виборами, чи аж після них.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ „ВСЕНІМЕЦЬКИЙ КОНГРЕС" В БЕРЛІНІ

Берлін, 17 березня. Сьогодні тут почався зорганізований большевиками „все-німецький конгрес для єдности і справедливого миру". Завтра цей конгрес мав би вибрати „Народну Раду", яку Совєти рані-ше чи пізніше пляну ють проголосити урядом для цілої Німеччини. Сьогодні на конгресі, що аж роївся від уніформованих большевиків, виголошено ряд промов, атакуючи західних союзників та вихвалюючи большевиків.

В ПАРИЖІ ПІДГОТОВЛЯЄТЬСЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ СПІВПРАЦІ

Париж, 17 березня. Після основної виміни думок на двох пленарних сесіях представників охоплених Пляном Маршала 16 західно-европейських країн, в яких взяли участь 14 міністрів закордонних справ, головні представники відїхали, залишаючи дальшу працю спеціялістам. Поодинокі комітети і комісії опрацьовують пляни в двох напрямках: якнайбільш успішного використання американської допомоги та якнайбільшої самодопомоги. Під цим оглядом має бути створена окрема адміністрація цілої західно-европейської господарської співпраці, завданням якої буде „поставити на ноги" Европу, відбудувати до самовистачальности її господарство та піднести і вирівняти загальний життєвий рівень. Конференція в Парижі, подібно як і тількищо успішно закінчена в Брюсель, відбувається під враженням і знаком большевицької загрози.

ЧИСТКА ПЯТИКОЛОННИКІВ В БРИТАНІЇ

Лондон, 17 березня. Заповіджену в парляменті чистку комуністичних та інших пятиколонників з важливих постів державного управління британський уряд почав здійснювати з великою пильністю. Сьогодні вже заповіджено усунення біля 60 урядників міністерства постачання, до якого належать такі важливі ділянки, як справа атомових дослідів та інших воєнних таємниць. Подібну основну чистку починається переводити теж в усіх інших важливих ділянках, звязаних з обороною і безпекою країни, застосовуючи до комуністів закон проти чужих агентів і шпигунів.

Закордонний відгомін на промову президента Трумана

Виступ президента Трумана перед спільною сесією Конгресу і опісля його промова в Ню Йорку, рівночасно з повідомленням про підписання 50-річного союзу пятьох західно-европейських держав, цілком заповнюють сторінки світової преси, за винятком, очевидно, совєтської. Московська преса подала з промови президента Трумана докищо тільки його три рекомендації для конгресу, не додаючи жодних коментарів. Брюсельський договір західно-европейських держав, натомість, означується як інспірований Америкою підготову до наступу на Совєтський Союз.

Британія.

Лондон, 17. березня. — Промову президента Трумана та його рекомендації для конгресу, головно справу загального військового вишколу в Америці, тут вважається „могутнім аргументом" в припиненні дальшої большевицької експанзії. Рішуче становище президента Злучених Держав та пляновані заходи на збільшення американської оборонної сили британська публична опінія прийняла з великим вдовіллям та з новими надіями на знищення існуючої загрози та встановлення миру. Докищо немає ще офіціяльних коментарів збоку міністерства закордонних справ, але зі зближених до нього кол підкреслюється повну солідарність Британії з політикою Америки.

Італія.

Рим, 17. березня. — Промову президента Трумана в конгресі передали всі італійські радіовисильні та надзвичайні видання преси. Твердження та рекомендації президента Трумана зробили тут найглибше враження, збудили нові надії і загально вважається, що за словами президента Трумана наступлять діла, що матимуть переломове значення для історії людства.

Франція.

Париж, 17. березня. — Після сенсаційних заголовків у французькій пресі, якими заповідалося промову президента Трумана, сама промова викликала деяке розчарування. Французька опінія була наставлена на те, що виступ президента Трумана буде рівнозначний з остаточним зірванням зі Совєтами, тоді як в самій промові ще залишається для них „відкриті двері". Офіціяльних коментарів ще немає, зогляду на відсутність міністра Бідо, що підписував договір в Брюселі. Французи теж дещо розчаровані, що в промові Трумана немає конкретної згадки про американську військову допомогу европейським країнам, хоча її звязується зі заявою піддержки для підписаного в Брюсель союзу. Деякі газети підкреслюють, що виступ президента Злучених Держав був теж розрахований на поборювання існуючої в Европі воєнної паніки.

Швеція.

Стокгольм, 17. березня. — Найбільший шведський щоденник, „Дагес Нигетер", у звязку з виступом президента Трумана пише, що Америка силою факту перебрала від Британії ролю головного оборонця демократії та що вона твердо рішена цю демократію не тільки оборонити, але й закріпити. На запитання, чи промова Трумана означає війну, газета відповідає, що „не доконче". Згадуючи Брюсельський договір як переломовий в історії европейських народів, газета ствердує, що становище Швеції теж в цій справі ясне.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3 N. J.

ЗА РЕАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО МИРУ І СВОБОДИ В СВІТІ

Президент Труман представив американському народові у своїм посланні до конгресу небезпечну ситуацію в Европі, загрозливу до такого ступня, що можна твердити, що вона загрожує свободі нашої країни. Президент заявив, що Злучені Держави помагали по війні всім зусиллям завести у світі якнайскорше тривкий мир, побудований на свободі й справедливості, хоч і розуміли, що навіть в ідеальних обставинах це важко осягнути в скорому часі. Коли ж досі в цьому напрямі немає позитивних осягів, то, підкреслив президент, сталося це тому, що є одна держава, яка не тільки, що не кооперує у справі замирення світу, але є постійною перешкодою в осягнені цеї великої цілі.

Цею державою, казав президент, яка раз-у-раз зводить на ніщо різні міжнародні мирові конференції та намагання — є Совєти.

Це мабуть перший раз названо так Совєти по імені збоку президента Злучених Держав від часу заіснування американсько-совєтського воєнного союзу, зверненого проти гітлерівської Німеччини.

Президент Труман заговорив водночас теж і про совєтські територіяльні агресії, про загарбування Росією чужих земель, про поневолювання нею вільних народів та про совєтську обструкцію у справах, які відносяться до заведення порядку в світі, опертого на праві, що є головною ціллю закордонної політики Злучених Держав. Совєти, казав президент, навіть не хочуть, щоб Америка допомагала Европі стати на ноги економічно. Тому вони теж і проти Програми Видужання Европи.

Такий є дійсний стан. Що ж у такому положенні Америці далі робити? На це президент дає таку відповідь:

Треба прискорити і збільшити американську допомогу Европі, економічну та іншу, а водночас у себе в дома негайно скріпити свої мілітарні сили. Це треба робити так, щоб цілий світ знав, до чого ми прямуємо, з якими ціллями і з якими силами. Щодо цього не можемо бути поділені на партії чи групи, а мусимо виступати обєднані, як нація. Критичний час вимагає від конгресу не тратити навіть одної години у справі ухвалення фондів на Програму Видужання Европи. Конгрес мусить негайно висказатись позитивно в справі Загального Військового Вишколу та віднови закону про Поборову Службу.

Це все називає президент реалістичним підходом до критичної ситуації в світі та підтримкою миру. Це ціна за мир і спроба відвернути загрозу війни. Але це є теж простягання руки Совєтам, якщо хочуть щиро пристати до миролюбних демократичних потуг, щоб разом з ними заводити мир і порядок у світі, побудований на праві, а не на силі. Інакше, як ясно виходило зо слів президента, Злучені Держави будуть відпирати силу силою.

Президент сказав своє слово. Та він не розказує, а тільки пропонує. Тепер черга на конгрес, на вибраних країною представників, які обовязані сказати останнє слово. Думаємо, що вони піддержать президента у всіх засадничих справах, зокрема в справі загрози збоку Совєтів.

ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА Г. С. ТРУМАНА

НА СПІЛЬНІЙ СЕСІЇ КОНГРЕСУ У ВАШИНГТОНІ, ДНЯ 17-го БЕРЕЗНЯ 1948 В СПРАВІ КРИТИЧНОГО ПОЛОЖЕННЯ В ЕВРОПІ ТА НЕОБХІДНОСТИ НЕГАЙНОЇ АКЦІЇ.

Вашингтон, 17. березня, (АП). — На сьогоднішній спільній сесії конгресу в год. 12:30 після полудня президент Злучених Держав Америки, Гарі С. Труман, виголосив таку промову:

Пане Президенте, пане речнику і члени Конгресу; я прийшов сьогодні тут, щоби повідомити вас про критичний характер положення в Европі та рекомендувати для вашого обміркування акцію.

В Европі д о в е р ш у ю т ь с я швидкі зміни, які заторкують нашу закордонну політику та нашу національну безпеку. Там існує і збільшується загроза для націй, що намагаються вдержати форму влади, яка гарантує свободу своїм громадянам. Злучені Держави глибоко заінтересовані в збереженні свободи в тих націях. Це має вітальну важливість, щоби ми діяли вже, з метою зберегти передумови, під якими ми можемо встановити тривкий мир, базований на свободі і справедливості. Встановлення такого миру було великою метою нашої нації.

Вже майже три роки пройшло від закінчення найбільшої з усіх воєн, але світові ще не привернено миру і стабілізації. Ми добре здавали собі справу з того, що закінчення боротьби не розвяже автоматично проблем, що їх видвигнула війна. Відновлення миру після боротьби було завжди важким завданням. Навіть, якщо б усі аліянти другої світової війни були об'єдналися в бажанні встановити справедливий і чесний мир, то ще й тоді були б виринули великі трднощі на шляху до досягнення цієї мети.

Одна держава недопускає до миру.

Але теперішне світове положення не є в першу чергу вислідом природних трудноців, які звичайно наступають після великої війни. Воно створилося головно тому, що одна держава не лише відмовилася від співпраці при встановленні справедливого й чесного миру, але ще гірше, вона на ділі намагалася недопустити до цього. Конгрес знає перебіг подій.

Ви знаєте щирі й терпеливі намагання д е м о к р а т и ч н и х держав найти певну підставу для миру через переговори й договір. Конференції відбуваються одна за одною в різних частинах світу. Ми пробували наладнати видвигнену війною проблему, на такій базі, яка дозволяла б встановлення справедливого миру. Ви знаєте, які перешкоди ми зустрічали в тому. Одначе, наче памятник цих зусиль стоїть рекорд доброї волі і безкорисности демократичних держав світу. Ми досягали порозуміння і, хоч як недосконалі були ці умови, а проте вони дали б нам підставу для справедливого миру, коли б вони були дотримані. Та їх не додержано. Їх послідовно легковажила й ламала одна держава.

Надужиття вета однією нацією.

Конгрес теж познайомлений з подіями в справі Об'єднаних Держав. Більша частина країн світу злучилися разом в Об'єднаних Державах у змаганні побудувати с в і т о в и й лад, опертий на праві, а не на силі. Більшість націй підтримує щиро й чесно Об'єднані Держави і шукає способів зробити їх сильнішими й кращими. Та одна нація послідовно саботувала працю Об'єднаних Держав, п о с т і й н о надуживаючи вета. Ця нація впродовж понад двох років часу застосувала вето проти 21 справ, предявлених для розгляду.

Та це ще не все. Від кінця війни Совєтський Союз і його агенти знищили незалежність і демократичний характер цілої низки націй у східній і центральній Европі. Саме оце безпощадне діяння і ясний плян поширення його на решту вільних держав Европи створили сьогодні критичну ситуацію в Европі.

Трагічна загибіль Чехословаччини потрясла цілим цивілізованим світом. Тепер уже йде натиск на Фінляндію з виставленням на риск цілого Скандинавського півострова. На Грецію виконують безпосередню військову атаку повстанці, підтримувані сусідами, що їх поневолили комуністи. В Італії комуністична меншина робить рішальні і агресивні зусилля для захоплення влади в тій країні. Методи різняться, одначе взірець є надто ясний.

Вільні народи Европи організуються для оборони вольностей.

Серед тієї щораз зростаючої загрози слідно заохочуючі познаки, що вільні держави Европи зближаються щораз більше до себе для свого економічного добробуту й для спільної оборони своїх вольностей.

На економічному полі рух за взаємною самодопомогою, щоб наново створити умовини, необхідні для збереження вільних установ, вже є на добрій дорозі. У Парижі 16 держав, які співпрацюють для Програми Видужання Европи, зібралися знову, щоб заложити спільну організацію для праці над економічною відбудовою західної Европи.

Злучені Держави с и л ь н о підтримували змагання тих держав до направи воєнних шкід і до відбудови здорового світового господарства. Коли останнього грудня я предявив конгресові цю програму, я клав натиск на потребу негайної акції. Кожна подія в Европі від того дня підчеркувала лише велику потребу спішного прийняття таких засобів.

Совєтський Союз і його сателіти були запрошені до співпраці при Програмі Видужання Европи. Вони відкинули запросини. Що більше, вони виявили свою велику ворожнечу до тої програми і тепер агресивно пробують її знівечити.

Вони добачують у ній велику перепону до здійснення їх замислів для поневолення свобідного громадянства Европи. Вони не бажають собі того, щоб Злучені Держави прийшли з допомогою Европі. Вони навіть не бажають собі, щоб 16 співпрацюючих країн помагали самі собі.

Само господарське видужання не вистачає.

Хоч економічне видужання в Европі є есенціональне, то самі заходи для економічної відбудови ще не вистачальні. Вільні нації Европи розуміють, що якщо економічне видужання має бути успішне, воно мусить дістати теж якусь забезпеку перед агресією з нутра і з закордону. За рухом для господарської співпраці пішов рух за спільну забезпеку з огляду на зростаючу небезпеку для їхньої свободи.

Саме в цьому моменті, коли я виголошую оцю промову, 5 держав европейської громадськости підписують в Брюсель 50-річний договір для економічної кооперації і для спільної оборони проти агресії.

Ця подія має велике значення, бо цей договір не був накинений розпорядком згори якогось могутнього сусіда. Він був свобідним твором незалежних урядів, які представляють волю своїх народів і які діють на підставі точок Чартеру Об'єднаних Держав.

Значення цеї події перевижчує дійсні умови самого договору. Це є знаменний крок в напрямі єдности в Европі для охорони і збереження її цивілізації. Ця справа заслуговує на нашу повну підтримку. Я переконаний, що Злучені Держави відповідними засобами поспішать вільним націям з такою допомогою, якої вимагає теперішне положення. Я певний, що рішення вільних країн Европи для забезпечення самих себе найде таку саму рішальну постанову з нашого боку поспішити їм з допомогою для його виконання.

Останні події в Европі вказують нашій країні на основні проблеми життевого значення. Я вірю, що ми дійшли до точки, в якій становище Злучених Держав мусить бути ясно поставлене.

За піддержку праці ОД.

Засади і цілі, виявлені чартером Обєднаних Держав, продовжують бути нашою надією на евентуальне встановлення порядку права в міжнародних справах. Чартер являється основним схопленням коду міжнародної етики, якій віддана наша країна. Проте, ми не можемо замикоти наших очей на твердий факт, що через підривну роботу і навіть визов збоку одної держави ця велика мрія ще досі не сталася

(Докінчення на стор. 3-тій).

Микола Чубатий.

Теперішні світові події та американські українці

Світові події останніх днів говорять вже переконливо мовою, що наближається до нової світової кризи, яка вирішить напрямні для цивілізації людства на сотки літ, або ціле людство потоне в темряві нового варварства. Події на території Чехословаччини, утворення порозуміння пяти держав західної Европи стверджують факт, що між Совєтами та їх сателітами, Америкою і демократичними державами зудару так як би не минути.

Приходять такі часи, в які треба перестати думати тільки про свої особисті справи. Кожна людина, навіть досі найбільше негромадська, мусить мати своє місце та свої завдання у ці часи, коли рішається бути чи не бути народам, релігіям, а навіть цілим цивілізаціям. Назріває рішальний зудар за цю справу, за яку Україна боролася вже понад двіста літ та за яку змагається останніх 30 літ коштом мільйонів українських істот.

Іде про це, чи Москва, столиця варварства, диктуватиме світові, чи заважуватимуть представники західної цивілізації. Досі Україна одинока змагалася з червоним варварством Москви, тепер ситуація кращає, бо по своїм боці вона має вже цілий цивілізований світ. З другого боку цивілізований світ має за залізною куртиною кількох союзників, між якими перше місце нині займає воююча Україна. Не даром відомий американський автор та журналіст Вилйем Генрі Чемберлин затитулував свою недавну статтю, напечатану в „Українськім Квартальнику": „Україна — Союзник зпоза Залізної Куртини". Та розуміння тої великої правди, що Україна є найповажнішим союзником західного світу поза залізною куртиною ще далеко не є загальне. В таборі західної демократії основно над тим працюють дотеперішні окупанти українських земель, щоби переконати Вашингтон та Лондон, що такого союзника немає та що розвязка світа повинна йти постарому, себто зі задержанням чужинецького панування над Україною.

Незрозуміння у к р а ї н с ь к о ї справи рішальними чинниками західної демократії є явищем прямо грізним не тільки для майбутности України, але також для самого світу західної демократії. Нині самі американці пишуть, що як би Гітлер не був злегковажив справи визволення народів, поневолених Росією, а головно справи визволення України, був би легко переміг Сталіна. Тільки зарозуміла політика націстів помогла Сталінові та його кліці з Політбюра вратувати свої голови. Ця помилка не сміє бути повторена американцями і звідси нині виїмкові обовязки американських українців і зглядом Америки і зглядом України.

Положення а м е р и к а н с ь к и х українців в часі останньої війни було незвичайно важке. Ми, як американські громадяни, були зобовязані сповнити льояльно наші зобовязання зглядом прибраної батьківщини. Ми їх сповнили, але ми були свідомі того, що Америка, поборюючи одного тирана людства та України, своєю допомогою помагає другому такому самому тиранові вратувати своє існування та ще й зрости в силу. Це ми добре розуміли і по нашим силам та по нашій спроможности подавали ці наші думки американській владі та американському громадянству.

Нині ситуація основно змінилася. Нині ворог Америки та ворог України є один і той самий — червоний Кремль. Нині Америка являється найбільш природним союзником поневоленої України. Знаємо — і це нас тривожить — що коли прийде до зудару, то український нарід потерпить ще раз, одначе іншого виходу не бачимо, бо й найстрашніша досі в історії воєнна хуртовина, що пересунулася в останніх роках через землю наших батьків, не знищила тільки людей, скільки кривава тиранія 20-ти віби мирних років панування большевиків над Україною. Нині віби мирні часи, а українці у безперервній черзі дальше тисячами мандрують в азійську Росію на заслання в табори примусової роботи та в табори смерти. Для українського народу вже тридцять літ немає мира!

В таких часах ми американські українці, вже завчасу мусимо мобілізувати наші сили на грядучі великі події. Мусимо в першу чергу завести в своїй вущій збірноті порядок та без всяких компромісів прочистити свою громаду з комуністичних агентів та ворогів Америки та України. Нині не ці часи, що б можна було кума та свата комуніста за приятеля вважати й за стіл саджати та з тим найлютішим ворогом Америки та України брататися. Часи толеранції для злочину проминули і ми мусимо справу поставити ясно зглядом наших знакомих, односельчан та навіть кревних, людей українського роду, що

(Докінчення на стор. 3-тій).

ВАЛЕРІЯН ПІДМОГИЛЬНИЙ

ПРОБЛЕМА ХЛІБА

Оповідання

I)

Вечір.

Допіру повернувся з гулянки.

Було цікаво. Я йшов, а обабіч вулиці розсілися велетенські, стоокі жаби. То — будинки, що їх ніч іспплющила й припосадила. І все місто здавалося святковим збіговиськом жаб із безраїх трясовин.

Але справа така. В одному темному завулкові до мене приступила жінка й запропонувала свої послуги в справі кохання. Я ввічливо відмовився, стараючись не образити її запобігливости. Ми розбалакались; вона довго скаржилась на підупадок попиту й головне обвинувачення клала на соціяльні умови.

— Тепер, — казала вона, — дійшло до того, що жінки докраю розсобачились. Кожна й без грошей оддається. Забули Бога, по канцеляріях вінчаються... Хто ж платитиме?

Вона признавалася, що не дивується з моєї одмови, бо я можу й задурно дістати потрібне.

Ми ще довго розмовляли; я оповістив її, що так само заклопотаний справою „легкого хліба". Моя добра господиня, правда, дає мені рано і ввечорі склянку кави без хліба й цукру, але людина не може цим задовольнитися. А добути ще щось — так важко тепер, що мені, справді, шкода часу. Що я винний, що хліб зробився такий важкий на здобуття? Я не потребую багато — аби підтримати життя. Я люблю читати, гуляти ввечорі, міркувати й не вбачаю достатніх підстав на те, щоб відмовитися від цього через шлунок.

Вона дивувалася, що думки двох незнайомих людей можуть так збігтися. Точнісенько, як і я, вона любить почитати щось захватне, погуляти з чоловіками й часом навіть поміркувати.

Ми розійшлися, побажавши одне одному щастя в життьових справах.

⁂

1. год. дня.

Так це правда, що геніяльні думки спадають раптом! Оце допіру зібрався був вийти з хати, надів капелюх — і збагнув, що мені найбільше личить. взятися до спекуляції Це ж розкіш! Насамперед — вільний. Далі — мандруєш, бачиш багато, й за один раз можна стільки наспекулянчити, що на місяць вистачить. Справді, я жалкую, що раніше не догадався до цього взятися.

Ну, це вже вирішено — я спекулянт. П р и є м н о, коли знайдеш вихід.

Їхати завтра ж. З голодного міста в той край, де хліб і масло дешеві, де картоплею годують свиней, де впиваються молоком і самогоном.

Треба поспішати, щоб сьогодні накупити „виміну" — пару хусток, ниток, сірників, черевики. О, я добре знаю, що „йде" на селі!

Гроші, щоб купити... Гроші... Так, доведеться щось спродати, чимсь поступитися з свого невеличкого майна.

Короткозорі люди звичайно починають спродавати одежу. Яке безглуздя! Бо що треба людині шанувати — так це одежу. Я розумію тих, хто каже про культ тіла — людині немає іншої ради, як любити те, що їй неминуче дано. А той, хто хоч на хвилину здолає глянути на себе збоку, одразу примітить, що його тіло, хоч яке воно довершене, годиться хіба на жаль та на глум... Чурак, що до нього причеплено чотири палиці й насаджено кулю на підпорці — справді чудний, хоч як його виточуй.

Шкода й мови! Адже немає сумніву, що мавши тіло жаби, людина любила б його так само, як і теперішне, й так само вславила б його в мармурі, малюнках і слові... Отже одежа — велика річ! Ми творимо її на свій смак, тимчасом як наше тіло — дарований кінь, якому не виходить дивитися в зуби. Убрання — це гарний нічний горщик, і хоч яка гидка буде його укладина, її, проте, краще ховати в гарному посуді, ніж у поганому, чи й зовсім виливати додолу.

⁂

Вночі.

Цілісінький день обмірковував справу з спекуляцією й щораз натрапляв на перешкоди. Я не маю лантухів; виявилось, що реченець моєї посвідки вже минув. А найголовніше — я зробив огляд свого майна і з сумом пересвідчився, що не маю чого продати.

Я зовсім засмутився був, але рятункова думка спала мені в голову: не так давно моя добра господиня показувала мені три золоті десятки, що вона їх переховала з добрих часів. Вона старанно загорнула їх у хусточку, пов'язала їх стьожкою й поклала в першу шухляду комоди в куток ліворуч.

І от, коли моя господиня лягла спати, я, оце допіру, пішов і взяв їх Ось вони, в моїй кешені.. Тепер я спокійний.

Спати не хочеться. Одчинив вікно в садок, дивлюся і слухаю. Шуми клубочаться в далечині, і ніч нерухомо звисає з верховіття дерев, мов прозорі грона загусклого повітря.

Я рівняю день до ночі, день, коли люди метушаться, заклопотані посадами й працею, — до ночі, коли люди мають змогу спинитися.

Справді, жалю гідне твоє становище, дню! Бо все здобуте вдень, буде віддано ночі. Ту силу, що виростає на хлібі, приробленому вдень, той досвід і знання, що його дає сонце, — ти, ноче, те маєш! Бо під твоїм тихим наметом працює вчений, мріє юнак, і міркує мудрець. Все, що найглибше ховається в серці, вночі процвітає, і запашною квіткою розгортується на ланах ночі людська душа. Бо вночі кохають, г р а б у ю т ь, змовляються, вночі розстрілюють навіть — і тобі, ноче, моя хвала!

Ти, мов добродійна чарівниця, затуляєш нам темрявою очі, щоб ми дивились у середину себе, як у льох, повний коштовного каміння. Ти даєш нам увесь світ під ноги, ти вчиш нас любити самих себе — і тобі, ноче, моя хвала!

Якби міг я притиснутись до твоїх грудей, ти відчула б мою душу, повну твоїх заповітів, і моє серце, велике, як своє обличчя.

⁂

(Дальше буде).

Промова Президента Трумана

(Докінчення зі стор. 2-гої)

вповні дійсністю. Тому є конечністю, щоби ми поробили додаткові заходи для доповнення праці Об'єднаних Держав та для піддержки їх цілей. В історії світу бувають часи, коли далеко мудріше діяти, ніж дожидати. З акцією зв'язаний деякий риск — він завжди з нею зв'язаний. Але далеко більший риск лежить в занедбанні діяння. Бо якщо ми мудро діятимемо тепер, ми повинні скріпити могутні сили свободи, справедливости і миру, що їх репрезентують Об'єднані Держави та вільні нації світу.

Тому я вважаю своїм обов'язком поручити Конгресові ці заходи, які, по моїй думці, найкраще обраховані на піддержку вільних і демократичних націй в Европі та на скріплення солідних основ нашої власної національної сили.

Перше, я поручаю, щоби Конгрес приспішив завершення своєї акції в справі Програми Видужання Европи. Ця програма є базою нашої політики допомоги вільним націям Европи. Швидке пропущення цеї програми буде найбільш вимовним вкладом, що ми його можемо тепер зробити для світового миру.

Рішуча акція, що її Конгрес почав без огляду на партійно-політичні міркування, є замітним прикладом справного ділання демократії.

Теперішній час є критично важливий. Мене заохочує передана мені інформація відносно пляну акції Палати Репрезентантів щодо видатків. Надіюся, що без потреби не втратиться ані одного дня.

Друге, я поручаю швидке введення в дію закону про загальний вишкіл. Якдовго вільні нації Европи не відзискали своєї сили і якдовго комунізм загрожує самому існуванню демократії, Злучені Держави мусять залишитися досить сильні, щоби піддержати ці країни Европи, яким загрожує комуністична контроля і поліційна влада.

Я думаю, що ми вже пізнали важливість вдержання військової сили як засобу на недопущення до війни. Ми збагнули, що здорова військова система є конечна в часі миру, якщо ми маємо в мирі залишитися. В минулому напасники по дурному запускалися у війну, розраховуючи на нашу сповидну недостачу військової сили. І хоча їхнє хибне поняття нашої сили доводило їх до знищення, проте ми платили жахливу ціну війни за нашу неготовість.

Загальний вишкіл є єдиним можливим засобом, при допомозі якого цивільні частини наших збройних сил можуть бути двигнені до сили, вимаганої нашою готовістю на наглі випадки. Наша можність змобілізувати більшу кількість вишколених вояків в часі небезпеки могла б усунути майбутній конфлікт і разом з іншими заходами національної політики могла б привернути світові стабілізацію.

Загальна військова служба буде ознакою сили.

Введення загального вишколу в Злучених Державах в цьому часі було б для цілого світу неомильним доказом нашої рішучости, силою для миру піддержати волю до миру. Я переконаний, що виявлене Конгресом рішення американського народу, прийняти загальний вишкіл матиме першорядне значення для додання відваги кожному вільному урядові в світі.

Третє: я поручаю тимчасове введення в життя закону про побору службу, з метою вдержати наші збройні сили в їх законній кількості. Нашим збройним силам бракує необхідних людей вдержати їх допущеній законом силі. Вони не були в стані вдержати законної кількости при допомозі добровільних зголошень, хоча ця сила була зредукована справді до мінімум, необхідного для виконання наших забов'язань закордоном та далеко не доходить до мінімум, яке завжди повинно б існувати в континентальних Злучених Державах. Ми не можемо пододіти наший міжнародний відповідальності, як довго ми не вдержимо наших збройних сил. Вітальне значення має, наприклад, вдержання наших окупаційних сил в Німеччині, аж доки в Европі не буде забезпечений мир.

Немає розбіжностей між вимогами поборової служби для регулярних збройних сил і загальним вишколом для резервістів. Поборова служба є необхідна, аж доки зможе бути встановлена солідна база загального вишколу. Тоді теж зможе закінчитися поборова служба, а регулярні сили зможуть бути вдержані на добровільній базі.

Рекомендації, які я поробив, є найбільш наглядними заходами для забезпечення миру і недопущення до війни.

Ціна миру, або війни.

Ми мусимо бути готові поробити всі мудрі і конечні заходи для здійснення цеї великої мети. Це вимагатиме допомоги іншим націям. Це вимагатиме відповідної і зрівноваженої військової сили. Ми мусимо бути готові заплатити ціну миру, бо інакше ми будемо змушені заплатити ціну війни.

Ми в Злучених Державах рішені всіми можливими засобами шукати справедливої і чесної бази для вирішення міжнародних проблем. Ми повинні продовжувати нашу піддержку Об'єднаним Державам, як головному засобові міжнародної безпеки на базі права, а не сили. Ми повинні задержати готовість і бажання з'єднатися з усіми націями — я повторюю: з усіми націями — в кожному можливому змаганні досягнути міжнародне порозуміння і згоду.

Двері ніколи не були і не будуть замкнені для Советського Союзу, або будьякої іншої нації, яка справді бажає співпрацювати в зберіганні миру. Рівночасно, нас не сміє турбувати центральна проблема, яка стоїть сьогодні перед світом. Настав час, коли вільні чоловіки і жінки в світі мусять приготовано і мужно виступити проти загрози для їх вольностей.

Злучені Держави мають величезну відповідальність діяти для добра світу відповідно до нашої сили. Ми пізнали, що мир, якого ми вигляжаємо, ми мусимо здобути так само, як ми здобули перемогу у війні, не повними бажань думками, але реалістичними зусиллями. Ще ніколи в нашій історії єдність нашого народу не мала такого вітального значення, як вона має під цю пору. Єдність цілей, єдність зусиль і єдність духа є суттєві для виконання завдань, що стоять перед нами. Кожний з нас в цій залі сьогодні має окрему відповідальність. Світове положення є занадто критичне, а відповідальність нашої країни є задто велика, щоб дозволити партійній боротьбі послабити наш вплив на вдержання миру.

Американський нарід має право знати, що політичні міркування не матимуть впливу на наше спільне діяння. Великі ідеали свободи і справедливости є могутніми силами в серцях людей кожної країни. Віра в Бога, яка нас піддержує, піддержує теж людей в інших країнах. Разом ми можемо збудувати тривкий мир.

ВІДВЕРТИЙ ЛИСТ

до д-ра Володимира Галана, виконного директора Злуч. У. А. Д. Комітету.

(Надісланий до „Свободи" Лігою Українських Політичних Вязнів в Інсбруку, Австрія).

Високоповажаний Пане Докторе!

Ваша стаття „Праця Злученого Українського Американського Допомогового Комітету (справа помочі бувшим політичним вязням)", поміщена в „Свободі" з дня 16. грудня 1947 року, ч. 292, змушує нас вистосувати до Вас отцього відтвертого листа в надії, що він причиниться до висвітлення правди про допомогу ЗУДАК-у бувшим українським політичним вязням в Австрії та відкриє очі українському громадянству за океаном і в Европі на факти, які самі за себе говорять, хто „неправдою та фалшом думає вибиватися в гору" й хто — додаємо — неправдою і фалшом думає вдержатися на поверхні громадського організованого життя.

Хоча Президія і голова ЛУПВА п. інж. Кравців М. в окремих листах до Вас з дня 27. I. 1948 р. і 25. I. 48 р. докладно зясували Вам фактичний стан помочі ЗУДАК-у для бувших українських політичних вязнів в Австрії, то сьогодні хочемо про це поінформувати найширші крути українського громадянства, бо „ЗУДАК став тепер", як це слушно стверджуєте, „міжнародньою українською харитативною установою та власністю цілого нашого громадянства". І це громадянство, зокрема жертвенне громадянство за океаном мусить знати правду про працю ЗУДАК-у.

Ми стверджуємо на отцьому місці так само, як це ми зробили в заклику до українського громадянства в справі збірки на фонд хворого б. українського політвязня з дати 26-го жовтня 1947 року, підписаному Президією ЛУПВА і представниками зорганізованого громадянства Австрії, що до того дня (проголошення збірки) „Ліга Українськивх Політичних Вязнів в Австрії не одержала від ЗУДАК-у ні одної харчевої пачки, ні одного сотика грошевої допомоги".

Ми її в думці не мали давати кому будь „відомості для розбивальної роботи" проти ЗУДАК-у. Проте ми не звикли закривати правди, бо ласки в нікого не запобігаємо! Тому ми розуміємо, Пане Докторе, чому Вам потрібно було писати довжилезну статтю, в якій загальниковими зіставленнями циферних даних про поміч скитальцям в Австрії, намагаєтесь переконати нашу жертвенну суспільність за океаном про Вашу допомогу також для українських б. політвязнів.

Не зрозуміле зате становище в цій справі допомогової централі в Австрії УЦДОА, яка зовсім не згідно з правдою, в листі до Вас з д. 20. листопада 1947 р. поспішилася повідомити Вас, що д-р Шкурат, виконуючий тоді обовязки голови УЦДОА, „взагалі й досі про справу" заклику до громадянства відносно збірки на хорого політвязня й свойого підпису під нею „нічого не знає".

Противно, стверджуємо, що п. д-р Шкурат одержав до прочитання і підпису заклик до громадянства в справі збірки перед його виданням, погодився на видання того заклику, а відносно підпису звернув увагу, що власноручно підписувати не треба, бо згідно з ухвалою громадської наради з дня 26. 9. 47 р. в справі збірки на хворого політвязня — на заклику мають бути поміщені прізвища Президії ЛУПВА і прізвища представників установ, що були на нараді. Для стислости зазначуємо, що п. д-р Шкурат на нараді дня 26. 9. 47 р. був заступлений своїм повновласником мгр. Гаецьким А. Відносно спростування п. мгр. Спольського Я. заявляємо:

1. На згаданій громадській нараді представників установ дня 26. 9. 47 р. п. мгр. Спольський був приявний як представник Суспільної Служби переміщених осіб в Тиролю.

2. На цій нараді, в приявності п. мгр. Спольського Я. обговорено було всі справи в звязку з потребою збірки на б. політвязнів, що пізнійше знайшли своє місце в заклику до громадянства.

3. П. мгр. Спольський Я. опустив нараду перед її закінченням і при відході заявив, що погоджується з постановами, що їх схвалить нарада.

4. По відході п. мгр. Спольського Я., в дальшій частині наради, вічтано було проєкт заклику, який з дрібними поправками нарадою принято і схвалено до друку.

Чому і на чию вимогу п. мгр. Спольський відкликує свій підпис під закликом в справі збірки — відомо хиба йому і Вам, Пане Докторе. Справу його вкступу проти нашої організації віддали ми до Громадського Суду при УЦДОА з виразним домаганням полагодити її перед виїздом мгр. Спольського за океан.

Питаємося, перефразовуючи Ваші слова, пощо і для кого воюється неправдою і то за допомогою людей, які займають певні громадянські пости? Яку вартість мають ті всі статистичні дані про допомогу б. політвязням, що їх Ви наводите у своїй статті, Ви самі, Пане Докторе, найкраще знаєте. Правди не закрити! А для насвітлення як воно було в дійсності подаємо:

Вже в половині червня 1946 року ми переслали були до ЗУДАК-у листу наших політвязнів з родинами, прохаючи по змозі допомогти всім тим б. політвязням, або принайменше тяжко хворим з поміж них, а в липні 1946 р. ми переслали були обширного листа з дати 4. 7. 1946 р., у якому виснили були положення і потреби б. українських політвязнів, та меморіял про ЛУПВА з дати 19. 7. 1947 року. Зробили ми це не на те, щоби покликуючися на минулі терпіння по таборах і вязницях, жебрати для себе більше допомоги якби належалося. Ні! Ми мали право й обовязок вимагати від наших ситуованих краще братів за океаном помочі для тих наших друзів, що по виході з вязниць і кацетів потребували конечного лікування та в більшости були без одягу і обуви. Нам нераз доводилося паленіти зі сорому, коли ми бачили, як дбайливо ліклувалися заморські організації поляків і жидів своїми б. політичними вязнями, як австрійське і німецьке населення дбало про своїх, лише ми були самі. Тому й писали ми до Вас згадані листи, щоби звернути Вашу увагу **на нашу організацію і її окремі потреби.** Ми були в праві вимагати окремого підходу до б. політвязнів при допомоговій акції для скитальців, бо серед загальної нужди вони не мали зовсім нічого, в той час, коли інші могли взяти бодай дещо зі собою з хати. Вязні вийшли голі й босі з підірваним здоровлям з тюрем і концтаборів по закінченні війни — це загально відомі справи. Але й до сьогодні не маємо від Вас, Пане Докторе, ні письменної, ні устної відповіді на наші листи. Мало того, підчас своєї поїздки в допомогових справах по Астрії і конференції в УЦДОА в грудні 1946 року Ви, Пане Докторе, зігнорували нас, не виявивши найменшого заінтересування до нашої організації і потреб її членів.

А коли при кінці 1946 року із початком 1947 року багато громадян одержали були поіменно харчеві пачки (КАРЕ) від Вас, як відповідь ЗУДАК-у на списки вислані Обєднанням Українців в Тиролю в червні 1946 року враз зі списком політвязнів на листі ч: 1, то такої пачки ніхто з політвязнів тоді не одержав, включно з головою Обєднання, що був поміщений на листі політвязнів.

Ані сотика грошевої допомоги, ані одної харчевої пачки не одержали ми від Вас до часу збіркової акції на фонд хворого політвязня в жовтні 1947 року! І чи могли ми інакше про це написати в заклику до українського громадянства в Австрії в справі збірки на хворого політвязня? Ми були здані виключно на жертвенність нашої громади в Австрії, бо крім одинокої грошевої допомоги, що її одержали ми на фонд хворого політвязня від Ексцеленції Єпископа Бучка в

(Докінчення на стор. 4-тій)

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Центральний Комітет Українських Організацій міста Елізабет, Н. Дж., $250; Злучені Українські Організації міста Клівленд, О., зі збірки на вічу, 25-го січня 1948 р., $500; А. Г. Білодус зі свята Ольги Басараб в Дітройті, Мі., з дня 15-го лютого 1948 р. $100; Злучені Українсько - Американські Організації міста Ню Йорку зі свята Державности $50.

Теперішні світові події та американські українці.

(Докінчення зі стор. 2-гої)

свідомо чи несвідомо дали себе звербувати в табор ворогів українського народу та Америки.

Зраджують вони Америку та Україну свідомо, так немає братання зі злочинцями, як в добрій вірі, то хіба нинішні часи є в силі переконати нормально думаючу людину про її помилку. Не можна ставити й Богові свічку і чортови огарок. Нема толерантности для злочину.

Перед американськими українцями головне історичне завдання стати речниками справи визволення України перед Америкою та цілим англосаським світом, який рішатиме вже в недовгім часі про судьбу цілого людства, а в тім теж про судьбу многострадального українського народу. Ми мусимо в цім випадку стати речниками згідних інтересів Америки і України, коли йде про справи східної Европи.

Англосаському світові мусимо поставити справу ясно, що нещастя світу лежить не тільки в комунізмі, але передовсім в російськім імперіялізмі, який від соток літ поневолює народи східної Европи на справді щої Азії. Москва щораз дальше і щораз більше агресивно йде на підбій незалежних народів. Московський большевизм це тільки найбрутальніша форма московського завойовання та прямий спадкоємець большевизму Івана Лютого, Петра I., Катерини II., Миколи I. та інших тиранів будівничих московської імперії.

Завдання наше незвичайно важке, тим, що американська публична опінія стоїть під тиском пропаганди російських імперіялістів теж і протибольшевицького покрою, як монархістів, демократів чи соціялістів.

Нам треба шукати лучности з народами підбитими Росією та з ними творити один фронт для перебудови центральної та східної Европи та справді демократичних засадах свободи народів.

Такі завдання наложені, на американських українців історією заставляють нас, американських українців, поставити справу визволення України не на словах, а ділами вище своїх приватних інтересів та своїх приватних амбіцій.

Місця для роботи та для заспокоєння своїх амбіцій жертвенною працею є аж надто багато. У нас, в Америці, жниво велике, а робітників мало, можемо сказати за словами Св. Євангелії. Тому мусимо змобілізувати для громадської праці в користь Америки та в користь України всі наші талановиті сили, так, щоб ніхто не лишався на боці. Для сповнення нашого історичного завдання ми маємо замало сил. Тому теж інтереси Америки і України вимагають, щоб негайно спровадити з Европи кільканадцять високо кваліфікованих знавців всіх справ східної Европи, а зокрема тої тюрми народів, яка зветься Союзом Совєтських Соціялістичних Республик.

Тут конечно потрібна льояльна співпраця наших політичних допомогових та культурних центральних організацій. В такі часи як нині всі українські установи мусять стати на услуги одної справи — перемоги західної демократії та визволення України. Американські українці мусять дати англосаському світові позитивну програму, яке місце має заняти Україна в новім укладі на сході Европи. Вони мусять зясувати відношення України до її сусідів. Вони мусять поставити перед очи англосаського світу користи із перебудови східної Европи на добросусідський союз незалежних націй на руїнах тиранської московської імперії.

Відвертий лист

(Докінчення зі стор. 3-тої).

1946 році, жадної іншої грошевої допомоги з поза Австрії ми не мали. Тому до цієї громади, хоч як збіднілої ми зверталися двічі, щоби **здобути гроші на конечне лікування** для наших членів.

І наша суспільність не завела нас. Вона не опустила нас тепер, як не опускала нас в час нашої боротьби з ворогом. Своєю щедрою жертвенністю ще раз засвідчила свою солідарність з б. політвязнями, з ідеалами, за які ті боролися, терпіли і гинули. Ми віримо, що і наші заокеанські брати не опустили би нас. Дивне натомість і незрозуміле було і є для нас ставлення до справи допомоги б. політвязням ЗУДАК-у — Ваше, Пане Докторе.

Від Вас не одержали ми до жовтня 1947 року жадної моральної піддержки ані допомоги.

288 малих пушок конðензованого молока одержали ми від УЦДОА в лютому 1947 року після того, як наші представники на засіданні Ради У. Ц. Д. О. А. в лютому 1947 року звернули були увагу на потреби б. політвязнів і на повну ігнорацію тих потреб Вами. Після того передало нам УЦДОА згадане молоко, але нігде ніхто нас не повідомив, що це сталося з Вашого доручення. Про цю допомогу ми повідомили в свойому часі допомогові централі в Европі і Америці.

Ми ніколи не заперечували того, що б. політвязні, як звичайні члени української громади і допомогових комітетів одержували допомогу від тих комітетів, але ця допомога в кожному разі ніколи не була більша від допомоги, яку діставали інші скитальці.

Так виглядає, Пане Докторе, правда про Вашу допомогу для нас — б. політвязнів. Подаємо це все до відома нашому громадянству за океаном і в Европі, щоби розвіяти неправду і баламуцтва в тій справі й тим причинитися до доцільної — не з уваги на нас, а виходячи зі загально-національних потреб — і успішної організації допомогової акції й раціональної господарки національним майном.

Остаємо з правдивою пошаною:

За Президію ЛУПВА:

голова: інж. **Кравців Михайло;** секретар: мгр. **Щебльовський Володимир.**

II.

Одержавши цей відвертий лист ЛУПВА, редакція „Свободи" подала його до відома Злуч. У. А. Д. Комітету з повідомленням, що лист буде видрукований. У звязку з тим, д-р В. Ґалан надіслав таку його відповідь:

Інж. М. Кравців, голова
Ліги Укр. Політичних Вязнів
Іннсбрук.

Шановний Пане Голово!

У відповідь на Ваш „Відвертий лист" в справі допомоги нашим політичним вязням, я не можу нічого додати ні відняти від цих фактів, які були офіційно проголошені і яких Ви нічим не опрокидуєте, як і не опрокидуєте факту, що під відозвою Вашою були підписи людей, поміщені без їх відома, та що Обєднання Українців в Австрії заняло таке становище супроти Вас? Зверніться до них, а я певний, що вони дадуть Вам відповідь.

Для насвітлення цеї справи наведу тільки листа головного редактора Нового Слова, в якому була поміщена Ваша відозва. Лист з дня 5 грудня 1947. звучить:

„**Пишу до Вас напів офіціяльно,** як член Президії УЦ**ДОА і редактор Нового Слова, напів приватно.** Передусім справа відомої відозви Ліги Політичних Вязнів, що появилася в Новому Слові та яка могла Вас сильно обурити. Впевняю Вас, що вона всіх нас в УЦДОА таксамо обурила, як Вас. Як редактор Нового Слова впевняю Вас, що я тієї відозви не мав у руках і на очі не бачив, аж поки її на превелике моє здивування й обурення вичитав в часописі. Хоч обидва пп. члени президії Ліґи, підписані на відозві, п. інж. К. і д-р Біл. мешкають під Інсбруком і знають, що я редаґую Нове Слово, вони не зверталися з цією справою до мене, мабуть знаючи згори, що я в ніякому разі не погоджуся на поміщення відозви, **що проголошує прилюдно наскрізь брехливі твердження.** Зате перепачковано відозву заднім и дверима, у Зальцбурзі, де друкується наш орган. Я негайно зажадав від нашого звязкового, ніби людини порядної, вияснення як це сталося і чиїми заходами, але до нинішнього дня відповіди не дістав. Також офіційно від УЦДОА ми віднеслися до Ліґи, щоб на письмі вияснили нам, як це сталося, **що відозву поміщено з підписами членів УЦДОА, що її не читали.** Не читав її ані Мгр. Спольський, ані Др. Шкурат, який — зрештою — зветься Петро з не Михайло, як там його підписано. Але на цього листа **ми теж відповіди не дістали.** Це власне ті відомі методи всіх панів із тої відомої політичної групи і власне через ті методи нельояльної поведінки у громадських справах, через ті вічні „гамансойки" така страшенно важка а то й зовсім неможлива співпраця з ними...

„**Заступаю погляд, що цю справу треба все ще вияснити і напятнувати на сторінках Н. С., доказуючи фактами і цифрами, що власне „Ліга" була единою найбільше упривілеєною організацією,** що діставала тут подвійні харчеві картки, і найбільше допомоги від заокеанських земляків, плюс найбільші дотації харчами і цигарками від ріжних інших міжнародніх організацій.

„Інж. Кравців заявив, що звернеться в цій справі до Вас безпосередньо і чекаємо чи він це дійсно зробить".

В листі з дня 19 лютого, я виявив Вам моє становище і не хотів цеї справи більше рухати. Коли ж Ви бажаєте поміщення Вашого „Відвертого Листа", то прийміть ось цю відповідь.

З належною до Вас пошаною.

Д-р Володимир Ґалан.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку **листа доконче** подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

12,986 Бойко Степана з с. Библа (Рогатин) від Мединський Михайла.

12,987 Петрів Степана від Грицеляк Марії д. Катерини Петрів з с. Кудерявці (Камінка Струмилова).

12,988Саран Івана, Костирка Івана від Шаран Івана.

12,989 Борделюк Івана 'з с. Королівка (Броди) від Кіт Івана с. Якима.

12,990 а) Дербак Івана з с. Колочави (Карп. Укр.) від Потрогош Михайла.

12,990 б) Дідич Варвари з д. Калинич і Анни від Калинич Михайла з Карпатської України.

12,990 в) Пойдинець Івана з с. Барбова (Карп. Укр. від Пойдинець Івана.

12,990 г) Голишик Юрка і Михайлишин Анни з с. Дорна (Сяник) від доньки Голишик Фенці.

12,990 г) Самарчук Калини Григорієвни з с. Софіполь (п. Торощанск) і Пономарчук Олекси від Пономарчук Петра.

12,991 До громадян з с. Гумниськ коло Буська (Золочів) та рідних мого пок. батька о. пароха Єзерський Віктора відозвіться, поможіть! від Єзерська Анни.

12,992 Ґуля Домініки з д. Вовканич, Стецькович Марії з с. Мшанця (Стрий) від Вовканич Андрія.

12,993 Троян Василя з с. Васьковичі (Бесарабія) від Ґанін Якова.

12,994 а) Ґрубяк Степана з с. Якубівки (Городенка) від Романчук Степана з жоною з дому Грубяк.

12,994 б) Семеоник Василя з с. Якубівки (Городенка) від Романчук Степана.

12,995 Дворчин Миколи і Агафії з с. Бертешів (Бібрка) від Дидинський Михайла.

Голоситись на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й., — Збори Тов. Подільська Січ, від. 8, відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 2. пополудні, в салі Українського Клюбу, 13 Вашингтон ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до вирішення. — М. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 12:30, в гали парохіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів членів явитися на збори, бо є деякі важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 11:30, зараз по Сл. ожій. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо будуть справи до полагодження. Кожний член має вирівнати свої вкладки. Просимо привести нових членів і вписувати свої діти в члени У. Н. Союзу. — М. Гентош, секр.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, подає до відома всім членам, що квартальні збори відбудуться 21. березня, в гали У. Н. Дому, точно в годині 4. пополудні. Просимо всіх членкиць і членів прийти на час і справи полагодити і заплатити свої вкладки, щоб облекшити працю секретареві. За уряд: Ю. Гоголь, предс.; М. Сендзік, кас.; П. Дудко, секр., P. O. Box 43, Southport, Conn. Tel. Fairfield 9-2078.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Meeting of the Taras Shevchenko Society, Br. 289, will be held Sunday, March 21, at the Ukrainian Hall on Goodman, 2:00 P. M. All memebrs are urged to attend this meeting. Many important questions will be settled. Plans for a Picnic will be madt. — S. Holowka, Pres.; J. Yanus, Treas.; W. B. Hussar, Sec'y.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Звичайні місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217 відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 2. пополудні точно, в гали парохіяльній, 303 Гудсон ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на ці збори бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости на цих зборах, бо інакше будуть суспендовані биз оправдання. Організаційна кампанія є продовжена до міс. червня, тож старайтесь приєднувати нових членів до Бр. і У. Н. Союзу та вписуйте свої діти, за що отримаєте добру нагороду. — За уряд: П. Паснак, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іванів, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 2. пополудні, в Українській Хаті. Просимо всіх членів явитися. — Й. Крупка, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. — Повідомляємо членів Тов. ім. огдана Хмельницького, від. 137, що квартальні збори відбудуться в неділю, 21. березня, в годині 2. пополудні. Обовязком всіх членів є прийти на ці збори, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. Пригадуємо, що кампанія за приєднування нових членів до У. Н. Союзу продовжується. — За уряд: С. Колодруб, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 20. березня, в год. 8. ввечір, під ч. 28 Іст-7. вул. в церковній гали св. Юрія. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 11. березня 1948 року помер у 60. році життя

МИХАЙЛО ДІДУХ,

член і секретар Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 128 У. Н. Союзу в Кліфтон Гайтс, Па.

Покійний походив з села Ліжахів, пов. Ярослав, Галичина.

В. Й. П.! І. Швець, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ЯНІНА ҐОНКО, замужна **ДЕНИС,** пошукує брата **ІВАНА ҐОНКО,** з села Золотий Потік, повіт Бучач. Хто про него знає, або він самий, прошу зголоситись до:

YANINA GONKO DENYS
183 Avenue "B", New York, N. Y.

ІВАН СЛЮСАРЧИК

пошукує своїх вуйків:

ПЕТРИК МИХАЙЛА І ПЕТРИК ФИДІР

з села Пашова, повіт Ліско. Мають перебувати у Филаделфії. Хто про них знає, або вони самі нехай зголоситься на адресу:

WASYL SETNYK
1158 Poland Ave., Youngtown, O.

ТАРЗАН, ч. 1807. Тарзан у не безпеці.

Коли величезна постать Еронґа появилась на стежці, Крас підніс свій кріс...

...одначе спустив його вділ, коли великан закликав по анґлійськи: „Приятелю!".

В наступній хвилині Еронґо приєднався до дезертирів, кажучи: „Я поведу вас проти слонів"...

...одначе ви мусите наперед вбити білого дикуна, який перегородить нам дорогу".